

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

19 Haziran 2009

Kempinski Otel, Bodrum

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Başbakan Yardımcım, Sayın Valim, IMF ve Dünya Bankasının değerli Başkan Yardımcıları, Sayın Başkan değerli üyeler, değerli basın mensupları,

Bir Yüksek İstişare Konseyi toplantısında daha özellikle de Bodrum da sizlerle buluşmuş olmaktan büyük mutluluk duyuyorum.

Bugün sizlerle dünya ve Türkiye'deki ekonomik gelişmeleri, hızla yeniden şekillenen küresel ekonomik dengeleri ve tüm bunların Türkiye'nin geleceği üzerindeki etkilerini tartışmak istiyorum.

Bu gelişmeler ve yaşanan dönüşüm küresel ölçekte köklü bir değişikliğin habercisi. Bu dönüşümü Türkiye açısından en yararlı şekilde nasıl değerlendirebiliriz? Başarının anahtarı nedir?

Hangi konulara yoğunlaşmamız ve nelere dikkat etmemiz gerekiyor? Toplum olarak kurulmakta olan dünya düzeninde üzerimize düşen yükümlülükleri kaldıracak donanımımız var mı? Bölgesel güç ve küresel oyuncu olmaya aday bir ülkenin sahip olması gereken vizyona, rasyonel yaklaşıma, demokratik standartlara ve rekabetçilik anlayışına ne kadar yaklaştık?

Önemli, ve geleceğimizin yol haritasını çizecek bu soruların cevaplanmasında TÜSİAD'ın somut katkılar üretebileceğine, yön belirlemede etkili olacağına inanıyorum.

Neredeyse kırk yılı bulan tarihimizde pek çok kez geleceği tanımlayacak doğruları, ağır eleştirileri göğüsleyerek, yalnız da kalsak biz söyledik.

Üyelerimizin görüşleri, birikmiş deneyimleri, örgütümüzün kapsamlı çalışmaları sayesinde, gerekli vizyonun oluşturulmasına katkıda bulduk. Bugün de dünya yeniden şekillenirken Türkiye'nin yeni bir vizyona, dile, toplumsal senteze ihtiyacı olduğu kanısındayız.

Sürecin takipçisi değil, parçası olması gereken bir Türkiye arzuluyoruz.

Unutmamalıyız ki "Uzun dönemli yaklaşım" kısa dönemde oluşan olguların toplamı değildir. Uzun dönemli oluşumların altında her zaman bir vizyon, hedef ve bu hedeflere ulaşmamızı sağlayacak stratejiler bulunur.

Bugünkü sorunlara da bu anlayışla yaklaşmamız gerektiği inancındayız.

İçinden geçtiğimiz küresel daralma sürecine, klasik bir mali daralma gibi yaklaşır ve alınacak önlemleri bu dar çerçeveden yola çıkarak tespit edersek "uzun dönem"li gelişmeleri ıskalamış oluruz. Gelecek nesiller 2000'li yılları uygulanan parasal ve mali tedbirler ile değil yeni küresel mimarinin temellerinin atılmasıyla hatırlayacak.

Değerli üyeler,

Dünya Bankası başkanı Robert Zoelick krizi aşabilmede uluslar arası işbirliğinin gerekliliğini ısrarla vurguluyor. Geçen hafta gerçekleştirilen G8 zirvesi sonucunda ortaya çıkan tablo da bu tespitleri teyit eder nitelikte.

G8 ülkeleri IMF'yi, yeni ekonomik düzenin analitik temellerini düşünmeye ve G20 Londra zirve sonuçlarına bağlı olarak da kaynaklarını arttırmaya davet ediyor.

Bu bağlamda Birleşmiş Milletler Kurumlarının, IMF'nin, Dünya Bankasının ve G20 oluşumunun geliştirilmesi ve daha kapsayıcı bir yapıya taşınması hayati önem arz ediyor.

Değerli katılımcılar,

Yaşadığımız küresel krizin değerlendirmelerini ve bu konudaki önerilerini dün Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Sn Iweala'dan dinledik. Bugün de Sayın Lipsky konuyla ilgili görüşlerini bizimle paylaşacak.

Bizim baktığımız pencereden dünyadaki ekonomik büyümenin, kriz öncesi seviyelere ulaşması; uzun, meşakkatli ve yavaş yaşanacak bir süreç gibi görünüyor.

Bu zor sürecin bir yansıması olarak, Türkiye ekonomisinin de en olumlu beklentiyle bu yıl yüzde 4 civarında küçülmesini bekliyoruz.

Bu daralmanın önemli bir bileşeni hızla düşen dış talep yani ticaret ortaklarımızın küçülmesidir. Diğer önemli bir bileşeni ise, 2008 sonundan itibaren iç talebin düşmesidir.

Gerçi, bu küçülme yıllardır makroekonomik istikrarı tehdit eden cari açığın hızla daralmasına yol açtı. Ancak, bozulan ve yerel seçimlerin de etkisiyle kontrolsüz genişleyen bütçe dengeleri maliye politikasının oyun alanını oldukça daralttı.

Geçen sene 17 milyar TL olan bütçe açığı yılın ilk beş ayında 21 milyar TL'ye ulaştı.

Değerli üyeler,

Bu gelişmelerin bize verdiği mesaj açıktır, basittir: Türkiye bir süre düşük büyüme hızıyla yaşayacaktır.

Gelişmiş ekonomilerde belli bir düzelme yaşansa da, dış talebin kriz öncesi düzeyleri yakalayabilmesi için, yaklaşık 18 aylık bir döneme ihtiyacı olduğunu düşünüyoruz. Yeniden altını çizmek isterim ki, uluslararası işbirliği bu süreci olumlu veya olumsuz etkileyebilecek önemli bir faktördür.

Dış talep yetersizliğinin ve bütçe açıklarının şekillendirdiği yapı, kısa dönemde önümüze hayati bir soru koyuyor: 2010 yılı itibariyle, "büyümenin finansmanı" nasıl karşılanacak?

Yukarıda tespit ettiğim sınırlamalara, yapısal olarak düşük olan iç tasarruf sorununu da ekleyelim.

Türkiye'nin, 2010 yılı ve sonrasında, büyümenin iç-dış tasarruf kompozisyonunu belirleyecek ve kamu kesimi dengelerini kalıcı istikrara kavuşturacak orta vadeli bir uyum programına ihtiyacı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Uluslararası ölçütlerde kabul görmüş bir “mali kuralı” da içeren böyle bir uyum programının varlığı, uzun dönem büyümenin gerçek unsurlarına eğilmemize fırsat tanıyacak. Ve küresel rekabet ortamında Türkiye’nin elini güçlendirerek, yatırımcı güvenini de artıracaktır.

Değerli üyeler,

Sayın Başbakan Erdoğan’ın geçtiğimiz günlerde açıkladığı destek programı, zamanlamasıyla ve içeriğinin ilgili kesimlerle paylaşılarak hazırlanmasıyla, gerçekten yapıcı bir girişim olmuştur.

Özellikle büyümenin önünde yapısal engel oluşturan bölgesel kalkınmışlık farklarını işaret etmesi ve işsizlikle mücadelede “aktif işgücü politikalarını” içermesi açısından girişimi son derece yerinde bir başlangıç olarak gördüğümüzü ifade etmek isterim.

Burada iki konuya dikkatinizi çekmek istiyorum. Birincisi, Türkiye tarihinde daha önce de teşvik uygulaması açıklanmıştır. Bu teşvik paketlerinin etkisini ölçme geleneğimiz de yoktur.

Örneğin; “Bundan 50 yıl öncesine göre bölgesel gelir dağılımı Türkiye’de daha iyiye gitmiş midir?”, “Sektörel destekler, ilgili sektörlerin rekabet gücünü kalıcı olarak artırmış mıdır?” Bu geleneği, en azından bu son girişimin neticelerini yakından izleyerek başlatalım.

İkinci konu ise, bu destek paketlerinin sınırlı bir süreyle uygulanması gereğidir. Hükümetin açıkladığı pakette de bu gerçeğin dikkate alındığını görmekten memnuniyet duyuyoruz. Kalıcı teşvikler, son tahlilde rekabet ortamına da kalıcı hasar verebilir.

Her türlü destek programından “nasıl ve hangi koşullarda çıkılacağı” konusu, ekonomik aktörler açısından önemlidir. G8 Zirvesinin de, işaret ettiği önemli tespitlerden biri budur.

Kısacası, teşvik uygulamaları, yapısal tedbirlerin yerini almamalı, uzun dönem büyümenin unsurları gibi değerlendirmemelidir.

Değerli katılımcılar,

Geleceğin Türkiye’sini inşa etmeye çalışırken, ortak hedefler tanımlamak zorundayız. Bu hedefleri, çoğulcu bir tartışma ortamında, farklı fikirlerden bir sentez üreterek belirlemeliyiz.

Bunun sağlanması içinse, birbirimizi dinlememiz, karşıt görüşleri değerlendirmemiz gerekir. Sonuçta demokratik bir rejimde olması gereken de budur.

Siyaset hayatımıza ve zaman zaman kurumlarımıza hakim olan, toplumu da etkileyen, kutuplaşmayı arttırıcı, ifade özgürlüğünün alanını daraltan tutumlar Türkiye’ye zarar veriyor.

Özgürlüklerden korkan, risk almak istemediği için sorunları çözmektense, sürüncemede bırakmayı tercih eden, 21. yüzyılın ufku bakacağına, 20. Yüzyılın artık tedavülden kalkmış yaklaşımlarına bağlı kalan bir Türkiye, yerinde saymaya mahkumdur.

Ülkemizin kutuplaşmanın şiddetini düşürecek, tahammülsüzlüğü dışlayan bir siyasi iklime ihtiyacı var. Her eleştiriye, düşmanca yaklaşımın bir parçası olarak görmekten vazgeçmeliyiz.

Farklı görüşlerin varlığının, tartışma ortamımızı ve fikir dünyamızı zenginleştireceğini unutmamalıyız.

Türkiye’de, her şeyden önce bir zihniyet devrimi yaşanması gerektiğine inanıyoruz. Korkulara esir olmadan, hak ve özgürlük alanlarını genişleterek ve hepsinden önemlisi birbirimizi dinleyerek konuştuğumuz, yeni bir başlangıç yapalım. Yeni bir sayfa açalım.

Bu başlangıcın belgesi, toplumsal sözleşmemizin metni, yeni bir anayasadır. Türkiye’nin, ihtiyaç duyduğu anayasanın nitelikleri hakkında bugüne dek çok çalışma yapıldı. Yalnızca TÜSİAD’ın, bu konuda 17 yıldır süren, birçok taslağın hazırlandığı, çalışmaları var.

Yeni anayasayı hazırlarken, toplumsal mutabakatı sağlayacak bir yöntem izlenmesi, demokrasinin evrensel ilkelerinin esas alınması, gerçek anlamda kuvvetler ayrımının sağlanması, hukuk devleti unsurlarının güçlü bir şekilde kurumsallaşması esastır.

Değerli üyeler,

Son dönemde Türkiye açısından, belki de en hayati gündem maddesi ülkede iç barışın sağlanması, 25 yıldır ülkemize ağır bedeller ödeten şiddetin sona ermesidir.

Sayın Cumhurbaşkanımız, bu konuda kamuoyuna umut aşılayan önemli çıkışlar yaptı. Anamuhalefet Partisi lideri, cesur bir tutumla, terörün son bulması halinde köklü reformlara açık olduklarını, silah bırakanların geleceğini kollayacak düzenlemelere karşı çıkmayacaklarını beyan etti.

Yüzlerce, binlerce gencimizin hayatına mal olan ve hala can alan terörün bitmesi, ülkemizin ferah bir geleceğe sahip olması açısından mutlak bir gerekliliktir. Yaklaşımımız nettir. Terör örgütü silahlarını bırakmalıdır. Teröre yol açan meselelerin özüne inilmeli, diyalog yolları açık tutulmalı, ekonomik, sosyal ve kültürel açılımlar mutlaka devam ettirilmelidir.

Hükümetimizin de, “Türkiye’nin en önemli meselesi”ne, ülkede yeşeren umutları boşa çıkarmayacak bir vizyonla yaklaşmasını bekliyoruz.

Böylesi bir yaklaşım, Türkiye’nin son yıllarda ululararası alanda oynadığı role de uygundur. Türkiye, dış politikada uzlaşmacı, barışçı, yapıcı ve çözüme hedeflenmiş bir anlayışı giderek, daha başarılı şekilde uygulamaya koymuştur. Ve bu yaklaşımının meyvelerini, hemen her örnekte toplamaktadır.

Kıbrıs’ta, “bir adım önde olmak” ve “kazan kazan” ilkesiyle hareket etmek, 2004 referandumunun ardından Türkiye’nin moral üstünlüğünü sağladı. Komşularla diyalogu, en zor ve sıkıntılı dönemlerde kesmemesi sayesinde, Türkiye Suriye-İsrail dolaylı görüşmelerinin mimarı olabildi.

Irak’ta, kritik anlarda devreye girerek kördüğümün çözülmesine katkıda bulundu. Bu uzlaşmacı ve yapıcı yaklaşımın devamı olarak, hükümetin, Ermenistan ile ilişkilerin normalleşmesi için harekete geçmesini destekliyoruz.

Yaklaşık bir buçuk yıldır, Cenevre’de sürdürülen müzakerelerin sonucu olarak bir yol haritası açıklanması cesur ve olumlu bir adım olarak algılıyoruz. Bu adımın, Ermenistan’ın

Azerbaycan'da işgal ettiği topraklardan, en kısa sürede çekilmesini sağlayacağına da inanıyoruz.

Değerli Katılımcılar,

Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecini son konu olarak ele almak istiyorum. Avrupa Birliği'nin bazı üyelerinin Türkiye'ye yönelik hasmane bir tutum içinde oldukları hiç birimiz için sır değil.

Bu muhalefetin, bazen itici, hatta küstah bir dille sergilenmesi bizi rahatsız ediyor. Ancak AB içinde Türkiye'nin üyeliğini destekleyen ve bu konuda cesur çıkışlar yapan ülkelerin varlığını göz ardı edemeyiz.

Avrupa Birliği uyumu Türkiye'nin küreselleşme sürecinin, en önemli ayağını oluşturan, demokratik standartların yükseltilmesi, rekabet ve piyasa ekonomisinin geliştirilmesi konularında doğal bir yol haritası niteliğindedir. Bu yol haritasının son durağı Türk halkının refah ve yaşâm kalitesinin artmasıdır.

İnanıyorum ki, Türkiye, 2014 Ocak ayına ulaştığımızda Avrupa Birliği ne üyelik için gerekli donanımına sahip olacaktır. Bu ana rotanın dışındaki hiçbir gelişmenin ve tartışmanın meşruiyeti yoktur.

Buna karşılık Türkiye'de, Avrupa Birliği ile bağlantılı reform süreci uzun zamandan beri durmuştur. Müzakerelerde ilerleme kaydedilmemesi yalnızca Avrupa Birliği tarafının istahsızlığına da bağlanamaz.

Hükümet, son zamanlarda dışişleri bakanımızın söyleminde Avrupa Birliği sürecine yeniden önem verdiğini savunsa da, ülkenin genel ortamına Avrupa Birliği ruhunun egemen olduğunu söylemek mümkün değildir.

Değerli katılımcılar,

Daha önce Başkan Clinton'un dediği gibi, Türkiye'nin tercihleri 21 yüzyılın şekillenmesine katkıda bulunacaktır. Türk iş dünyası olarak, ülkemizin bu gücünün farkındayız.

Toplumumuzun refahı ve dünya sisteminde saygın bir konuma kavuşması için, bu gücü kullanmamız ve daha ileriye götürmemiz gerektiğini biliyoruz. Bunu sağlayacak iradeye ve donanımına da sahibiz.

Bu potansiyeli tümüyle harekete geçirmek için, yukarıda değindiğim zihniyet devrimini yapmak, korkularımızdan sıyrılmak, reformlara hız vermek ve geleceğin dünyasını anlayarak ona uygun adımları atmak zorundayız.

Bunları yapabildikten sonra, gerçekten de 21. Yüzyılın belirleyici ülkelerinden birisi olmamızın önünde, hiç bir engel kalmayacaktır.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.